

ἀραβικαὶ κωμπούλεις, συνοικισθεῖσαι ὑπὸ ποιμένων βεδουίνων, καὶ τῶν ὁποίων μᾶλλον εὐπρεπής, ἀξία τουλάχιστον τοῦ ὀνόματος κώμης εἶναι ἡ καλουμένη Sidi Bon Said. Ἀπὸ τινῶν δὲ ἐτῶν ιδρύθησαν καὶ ἀξιολογὰ τινὰ οἰκοδομήματα, μεγαλοπρεπῆς ναός, δύο ἀνάκτορα καὶ μουσεῖόν τι ἀρχαιοτήτων, ἔργα πάντα ταῦτα τοῦ γνωστοῦ καρδινάλιου Lavignerie. Μακρόθεν δὲ ἐλκύουσι τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα τὴν προσοχὴν τοῦ καταπλέοντος εἰς τὴν ἀφρικανικὴν ἀκτὴν. Εἶναι ἀληθῶς ἄξιον θαυμασμοῦ τὸ θάρρος τοῦ ἀνδρὸς ὅστις ἀπεφάσισε μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα νὰ ἐγείρῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπου πᾶν ἔργον τῆς ἀνθρωπίνης χειρὸς φαίνεται καθιερωμένον εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον. Εἰς πάντα δὲ συλλογιζόμενον τὰς πολλαπλὰς καταστροφὰς τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐκ διαδοχῆς ἡ Καρχηδὼν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, Βανδάλων, Ἑλλήνων, Ἀράβων καὶ Ἰσπανῶν προσπίπτει αὐτόματος ἡ σκέψις, εἰς ποῖον ἄρα γε λαὸν ἐπιφυλάσσειται καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων τοῦ εἰρημένου Γαλλοῦ;

Πρὸς τοιαύτας σκέψεις ὁμως μᾶς ἔλειπεν ἡ ἀπαιτουμένη ἡρεμία καὶ γαλήνη. Ἡ ὀχληρὰ ἐπαιτεία τῶν ἐπιχωρίων κατέστρεψε πᾶν εὐλαβὲς καὶ κατασκευτικὸν τῆς ψυχῆς αἶσθημα, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ αἰσθανθῶμεν ὅλην τὴν ἀντίθεσιν τῆς πάλαι ποτὲ μεγαλοπρεπειᾶς τῆς γῶρας ταύτης πρὸς τὴν σημερινὴν ἀθλιότητα καὶ ῥυπαρότητα.

Μόλις ἡ συνοδεία μας εἶχε πατήσῃ τὴν δύσβατον ὁδὸν τὴν ἀγροῦσαν πρὸς τοὺς λόφους τῆς Καρχηδόνας καὶ ἐπολιορκήθημεν ἀμέσως ὑπὸ ἐπαιτούντων ἀράβων παίδων, ἡμιγύμων καὶ φοικωδῶς ῥυπαρῶν. Καὶ ἄλλοι μὲν ἔτεινον κενὴν τὴν χεῖρα ζητοῦντες ἐλεημοσύνην, ἄλλοι δὲ μᾶς προσέφερον, νομίματα ἢ θραύσματα μαρμάρου πρὸς ἀγοράν. Οἱ πρεσβύτεροι δὲ ἐξ αὐτῶν ἤθελον νὰ μᾶς ὀδηγήσουν εἰς τὸν «Οἶκον τοῦ Ἀννίβα». Οἱ δακτύλιοι δὲ, τὰ χαλκᾶ ἀντικείμενα καὶ τὰ λοιπὰ εὐρήματα, ἅτινα παρέχουσιν εἰς πώλησιν, δὲν εἶνε κίβδηλα, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ μετὰ πολλῆς εὐχερείας χαλκεύονται, ἀλλ' ἀναμφιβόλως γνήσια, ἅτινα τυχαίως ἢ ὑπὸ τῆς βροχῆς ἀποκαλυπτόμενα περισυλλέγονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων.

Ἡ ὁδὸς ἡρέμα ἀποκλινομένη φέρει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου. Εὐσώμα βότανα καὶ θάμνοι καλύπτουσι τὸ ἔδαφος, κυριαρχοῦσι δὲ ἡ μυρσίνη, ἡ συκῆ, ὁ κάκτος καὶ ἡ ἀλόη. Ἀγέλη προβάτων βόσκει σήμερον μετὰ τῶν συντριμμάτων, ἅτινα καλύπτουσι τὸ πάλαι ποτὲ καταυγάζον ἐκ μαρμάρου ἐστιατόριον

γερουσιαστοῦ. Ἡ τὴν πολυτελῆ αἶθουσαν ἀβρᾶς τινος καλλονῆς τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ. Πολιὸς δὲ ἐπαίτης, τετυφλωμένος σχεδὸν ὑπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς ὀφθαλμίας, κάθηται ἐπὶ βάρθρου, τὸ ὅποιον ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Βελισσαρίου ἐκόσμου περιφανῆ μνημεῖα ἐκ μαρμάρου ἢ καὶ χαλκοῦ.

Ἀγριαὶ ὑλακαὶ κυνῶν μᾶς ὑποδέχονται, σημεῖον ὅτι εὕρισκόμεθα πλησίον οἰκισμοῦ ἀνθρώπων. Καὶ ἀληθῶς εὕρισκόμεθα ἐν Λαμάλκᾳ. Αἱ κατοικίαι τῆς εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπόγειοι, σκοτειναί, ἀφιλόξενοι. Ἀράβες ποιμένες μεταχειρίζονται τὰς ἀρχαίας ῥωμαϊκὰς δεξαμενὰς ὡς κατοικίας μὲν δι' ἐαυτοὺς, ὡς σταύλους δὲ διὰ τὰ κτήνη των. Ταχέως προχωροῦμεν, πάντοτε ὑψηλότερον βαίνοντες μετὰ τῶν λειψάνων ὑπὸ τῆς χλόης κεκαλυμμένων, καὶ μετ' ὀλίγον εὕρισκόμεθα ἐπὶ ἐνὸς τῶν λόφων τῆς Καρχηδόνας. Λαμπρὸν δὲ θέαμα ἐξαπλοῦται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Ἡ θάλασσα, ἡ γαλανὴ καὶ γαληνιώσα θάλασσα· ἄνευ τῆς θαλάσσης εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις τὴν Καρχηδόνα. Ἡ σπουδαιότητα ἐμπορικῆ πόλις τοῦ κόσμου ἐπὶ πέντε ὅλους αἰῶνας ἀνεπαύετο ἐπὶ τοῦ κινήτου τούτου ὑποβάθρου ἀσφαλῶς ὡς ἐπὶ τῶν ἐκ γρανίτου ὤμων τοῦ Ἀτλαντος. Ἡ θάλασσα ἦτο τὸ ζωτικὸν στοιχεῖον τῆς Καρχηδόνας, ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς, ἦτο ἡ αἰτία καὶ ὁ μάρτυς τῆς καταστροφῆς τῆς. Ἦτο τὸ μόνον καὶ τὸ πᾶν δι' αὐτήν.

Φόρος εἰς τὴν ἐπαιτεῖαν